7/3313

-3-

273

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.O.APK.0.23.300 - 216
Konu : Yazılı Soru Önergesi

2588

13 ŞUBAT 2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: Başbakanlık Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü'nün 26.1.2001 tarih ve B.02.0.KKG.0. 12/106-386-5/496 sayılı yazısı.

Nevşehir Milletvekili Sayın Mehmet ELKATMIŞ'ın Sayın Başbakanımıza tevcih ettiği ve kendileri adına tarafımdan cevaplandırılması tensip edilen 7/3313-8476 esas no'lu yazılı soru önergesi, T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99. Maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

M. Cumhur ERSÜMER
Bakan

EKLER :
EK 1- Önerge Cevabı
(4 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
T.B.M.M Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık
Devlet Bakanlığı
(Sn. Hüsamettin ÖZKAN)

7/3313 -4-

NEVŞEHİR MİLLETVEKİLİ SAYIN MEHMET ELKATMIŞ'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI
(7/3313-8476 esas no.lu)

Soru 1:

Bir müddet evvel Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı yaptığı bir basın toplantısında aynen ".... Enerjide Yap-İşlet-Devret Modeliyle yapılacak yatırımlarda vatandaşa 8 (sekiz) milyar dolarlık bir kazık atılmak istendiği için bu çeşit yatırımlara evet demediklerini" ifade etmiştir. Bu beyan üzerine Enerji Bakanlığı ile DPT arasında bir tartışma başlamıştır. Bu tartışma üzerine Başbakan olarak Enerji Bakanlığı-Hazine-DPT Müsteşarlarıyla bir toplantı yapmıştınız.

DPT Müsteşarının bu beyanı üzerine konunun araştırılması için herhangi bir araştırma ve soruşturma yapılmış mıdır?

Cevap 1:

DPT Müsteşarı tarafından bir basın toplantısında "Enerjide Yap-İşlet-Devret Modeli ile yapılacak yatırımlarda vatandaşa 8 milyar dolarlık bir kazık atılmak istendiği için bu çeşit yatırımlara evet demedikleri" şeklinde bir beyanda bulunulmamıştır. DPT Müsteşarlığı'nca Bakanlığıma gönderilen 20 Eylül 2000 tarihli yazıda, DPT Müsteşarının sözkonusu beyanının basına da aşağıdaki şekilde yansıtıldığı bildirilmiştir.

" Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 2005 yılına kadar olan dönem için teklif edilen projelerin kabul edilmesi durumunda, 2002 yılına kadar olan dönemdeki elektrik enerjisi açığının önlenememesine karşın, sonraki yıllarda ihtiyacın oldukça üzerinde bir kapasitenin oluşacağı, alım garantili anlaşmalar nedeniyle ihtiyaç olmadığı halde oluşan fazla üretim kapasitesinin ülke ekonomisine getireceği yükün de yıllık 7,5 milyar dolar mertebesine erişeceği görülmüştür."

3096 sayılı Kanunun 4. Maddesi hükmü gereğince, Yap-İşlet-Devret Modeli kapsamındaki projelerin realize edilebilmesi için DPT Müsteşarlığı'nın olumlu görüşü alınmak durumundadır. Diğer taraftan, Bakanlığım tarafından DPT Müsteşarlığı'na teklif edilen projeler 2005 yılına kadar olan 5 yıllık dönem için değil, 2010 yılına kadar olan 10 yıllık dönem için önerilen bir proje portföyünden oluşmaktadır. Zira sözkonusu portföyde, 2005 ila 2010 yılları arasında işletmeye geçmesi öngörülerek DSİ Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilmiş büyük baraj ve hidroelektrik santral projelerinin yanısıra yine 2005-2010 yılları arası devreye alınabilecek linyite dayalı Yap-İşlet-Devret projeleri de yer almaktadır.

Bu portföyde, 36 milyar kWh üretim kapasitesindeki kamu projeleri (DSİ Genel Müdürlüğü ve TEAŞ Genel Müdürlüğü yatırım projeleri), TEAŞ Genel Müdürlüğü tarafından Yap-İşlet Modeli kapsamında yürütülen 48 milyar kWh üretim kapasitesindeki 5 proje ile Yap-İşlet-Devret Modeli kapsamında ve 91 milyar kWh üretim kapasitesine sahip projeler olmak üzere toplam 175 milyar kWh üretim kapasitesindeki projeler yer almıştır. Öte yandan, portföyde yer alan Yap-İşlet-Devret Modeli kapsamındaki projelerin çoğunluğu, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim yatırımlarının teşvik edilmesinin bir sonucu olarak, küçük hidroelektrik ve rüzgar santralı projeleridir.

Türkiye elektrik enerjisi talebinin 2010 yılında 287 milyar kWh'e ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu itibarla; Bakanlığımca olumlu görüş için DPT Müsteşarlığı'na teklif edilen projelerin tümü realize edilse bile 2010 yılı talebinin karşılanabilmesi için yeterli olamayabilir.

Konu yeterince açık olduğundan, herhangi bir araştırma ve soruşturmaya mahal olmadığı değerlendirilmektedir.

Soru 2:

Enerjide Yap-İşlet-Devret Modeliyle yapılacak yatırımlarda vatandaşın bir zarara uğraması sözkonusu mudur?

7/331

276

Cevap 2:

Yap-İşlet-Devret Modeli kapsamında yapılan yatırımlarda, projenin tüm finansmanı özel şirketler tarafından karşılanmakta, tesis yine aynı şirketler tarafından kurulmakta, ortalama 20 yıl süreyle işletilmekte ve 20 yılın sonunda bedelsiz olarak işler durumda devlete devredilmektedir. Bu tür bir modelde vatandaşın zarara uğratılma ihtimali, üretilecek elektrik enerjinin maliyetiyle ilgili sözkonusu olabilir. Ancak burada gözardı edilmemesi gereken husus; yatırımın tümüyle özel sektör tarafından yapılması ve sözkonusu yatırımın işletme süresinin azami ilk 10 yılı içinde tarife üzerinden geri ödenerek gerçekleştirilmesidir. İkinci 10 yıl ise (11'inci ve 20'inci yıllar arası) sadece işletme masrafları karşılanacağından, şirketin kamuya elektrik satış fiyatı ülke ortalama elektrik satış fiyatından oldukça düşük olacaktır.

Soru 3:

Yap-işlet-Devret Modeliyle enerji yatırımlarına DPT niçin sıcak bakmamakta ve onay vermemektedir?

Cevap 3:

DPT Müsteşarlığı'nın, Yap-İşlet-Devret Modeli kapsamındaki enerji yatırımlarına sıcak bakmadığı gibi bir hususta söz edilemeyeceği değerlendirilmektedir. DPT Müsteşarlığı kanunların kendisine vermiş olduğu yetki çerçevesinde teklif edilen projeleri incelemek ve onaylamakla yükümlüdür. Bakanlığım tarafından geliştirilerek teklif edilen tüm projelerin DPT Müsteşarlığı tarafından onaylanması beklenemez. Bu itibarla DPT Müsteşarlığı'nın bazı projelere yatırım onayı vermemesinin kuruluşlar arasında herhangi bir ihtilaf varmış gibi algılanmasının doğru olmadığı değerlendirilmektedir.

Soru 4:

Enerji yatırımlarının gecikmesinin sebepleri nedir?

7/3313

Cevap 4:

1990'lı yıllardan itibaren; kamu finansmanı ile gerçekleştirilecek yatırımlara yeterli kaynak ayrılamamıştır. İletim ve dağıtım sistemi yatırımları dahil elektrik enerjisi yatırımları için her yıl 4,5-5 milyar dolar yatırım yapılması gerekmektedir. Oysa 2001 yılı bütçesinde tüm ülke yatırımlarına ayrılan ödenek miktarı 5 milyar dolar civarındadır. Diğer yandan Anayasal ve yasal mevzuattaki yetersizliklere bağlı olarak özel sektör imkanlarından da yeterince yararlanılamaması nedeniyle, yapılması gereken yatırımların, özellikle 1990-1997 arasında ancak yarısı gerçekleştirilebilmiş ve elektrik talebimizi karşılamak için 1997 yılından itibaren giderek artan miktarlarda elektrik ithalatı başlatılmıştır.

1997 yılından itibaren; 2010 yılına kadar ihtiyaç duyulan kapasitenin tesisine yönelik yeni projeler geliştirilmiş ve yarıdan fazlasının özel sektör tarafından gerçekleştirildiği 5000 MW'ın üzerinde bir ilave kurulu güç tesis edilmiştir. Özel sektör yatırımlarının finansman temin imkanlarının artırılmasına yönelik Anayasa değişikliklerinin ve bu değişikliklere paralel olarak yasal düzenlemelerin yaşama geçirilmesi sağlanmıştır. Yeni bin yılda elektrik enerjisi sektörü yatırımlarının sürdürülebilir kalkınma prensipleri doğrultusunda yerli ve yabancı özel sektör tarafından yerine getirilebilmesini teminen daha elverişli bir yatırım ortamının yaratılması ve Avrupa Birliği normları ile gereken uyumun tesis edilmesi için, yeniden yapılanma çalışmaları yürütülmüş ve buna ilişkin hazırlanan Kanun Taslağı TBMM'ne sunulmuştur.

Soru 5:

Enerji yatırımlarının gecikmesini yoksa birileri kasıtlı olarak mı istemektedir? Bu konuda ne düşünmektesiniz?

Cevap 5:

Enerji yatırımlarındaki gecikme; genel olarak yukarıda belirtilen nedenlere bağlı bir olgu olarak algılanmalıdır. Hiçbir kurum ve kuruluşun yatırımları kasten geciktirmek ve ülkeyi karanlıkta bırakmak gibi bir tasarrufunun bulunmadığı değerlendirilmektedir.